

Forskrift om kjøretøy på det nasjonale jernbanenettet (kjøretøyforskriften)

Innledende bestemmelser

§ 1. Virkeområde

Forskriften omfatter ibruktaking, oppgradering, fornyelse, drift og vedlikehold av kjøretøy på det nasjonale jernbanenettet.

Bestemmelsene i § 8 til § 18 gjelder for kjøretøy som skal tas i bruk etter samtrafikkforskriften kapittel V.

§ 2. Formål

Forskriften fastsetter minimumskrav til tekniske nasjonale spesifikasjoner for kjøretøy. Dette for å oppnå sikker og hensiktsmessig prosjektering, bygging, ibruktaking, oppgradering, fornyelse, drift og vedlikehold av kjøretøy. Forskriften skal bidra til å oppnå samtrafikkevne på det nasjonale jernbanenettet ved å oppstille vilkår for å ta i bruk kjøretøy.

§ 3. Definisjoner

I forskriften her forstås med:

a) det nasjonale jernbanenettet: den jernbaneinfrastruktur som er beregnet på persontransport og/eller godstransport og som forvaltes av Jernbaneverket som infrastrukturforvalter

b) jernbaneforetak: jernbaneforetak som definert i fordelingsforskriften, og ethvert annet offentlig eller privat foretak, hvis virksomhet er å yte tjenester for transport av gods og/eller passasjerer med jernbane, og som forplikter seg til å sørge for trekkraften; dette gjelder også foretak som bare sørger for trekkraften,

c) jernbanevirksomhet: virksomhet som driver gods- og persontransport, jernbaneinfrastruktur og trafikkstyring

d) tog: trekkraftkjøretøy, med eller uten vogner, som er gitt et tognummer i en rute og som skal kjøres fra et bestemt utgangssted til et bestemt ankomststed,

e) skift: kjøretøy som flyttes under skifting

f) skifting: flytting av kjøretøy på en stasjon eller på et sidespor og eventuelt på deler av et hovedspor som det er nødvendig å benytte for å utføre skifting på et sidespor, g) Kjøretøy: Et jernbanekjøretøy som kjører på egne hjul på jernbane, med eller uten egen trekkraft. Et kjøretøy er sammensatt av et eller flere strukturelle og funksjonelle delsystemer, eller deler av slike delsystemer,

h) delsystemer: Resultatet av inndelingen av jernbanesystemet, som beskrevet i vedlegg II til samtrafikkforskriften. Disse delsystemene som det må fastsettes grunnleggende krav til, er av strukturell eller funksjonell karakter,

- i) grunnleggende krav: Alle vilkårene fastsatt i vedlegg III til samtrafikkforskriften som må oppfylles av jernbanesystemet, delsystemer og samtrafikkkomponenter, herunder grensesnitt,
- j) teknisk spesifisering for samtrafikkevne (TSI): En spesifisering vedtatt i samsvar med direktiv 2008/57/EF og gjennomført i tråd med EØS-avtalen med hjemmel i samtrafikkforskriften som hvert delsystem eller del av et delsystem skal omfattes av for å oppfylle de grunnleggende kravene og sikre jernbanesystemets samtrafikkevne,
- k) TSI LOC & PAS: Tekniske spesifikasjoner for samtrafikkevne for delsystemet "rullende materiell" - lokomotiver og rullende materiell for passasjertrafikk,
- l) TSI WAG: Tekniske spesifikasjoner for samtrafikkevne som gjelder for delsystemet "rullende materiell" - godsvogner,
- m) TSI støy: Tekniske spesifikasjoner for samtrafikkevne som gjelder for delsystemet "rullende materiell" - støy i det transeuropeiske jernbanesystem for konvensjonelle tog,
- n) TSI SRT: Tekniske spesifikasjoner for samtrafikkevne vedrørende sikkerhet i jernbanetunneler,
- o) TSI PRM: Tekniske spesifikasjoner for samtrafikkevne vedrørende «personer med nedsatt bevegelighet» i det transeuropeiske jernbanesystem for konvensjonelle tog og høyhastighetstog,
- p) TSI CCS: Tekniske spesifikasjoner for samtrafikkevne for delsystemet «styring, kontroll og signal»,
- q) grunnleggende parametre: Ethvert forskriftsmessig, teknisk eller driftsmessig vilkår som er av avgjørende betydning for samtrafikkevnen, og som er nærmere spesifisert i relevante TSI-er eller vedlegget til denne forskriften,
- r) særtilfelle: En hvilken som helst del av jernbanesystem som krever midlertidige eller permanente særbestemmelser i TSI-ene og EØS-avtalen, på grunn av blant annet geografiske, topografiske eller bymiljømessige begrensninger, eller av hensyn til forenlighet med det eksisterende systemet.
- s) oppgradering: Ethvert større endringsarbeid på et delsystem eller en del av et delsystem som forbedrer delsystemets generelle ytelse,
- t) ibruktaking: Alle operasjoner der et delsystem eller et kjøretøy settes i tilsiktet bruk,
- u) innehaver: Den person eller enhet som, som eier av et kjøretøy eller som har rett til å bruke det, benytter kjøretøyet som et transportmiddel og er registrert som innehaver i kjøretøyregisteret fastsatt i samtrafikkforskriften § 32,
- v) enhet med ansvar for vedlikehold: Et foretak med ansvar for vedlikehold av et kjøretøy, og registrert som dette i det nasjonale kjøretøyregisteret. Enhet ansvarlig for vedlikehold kan være et jernbaneforetak, en infrastrukturforvalter eller en innehaver.

Krav til jernbanevirksomheter

§ 4. Ansvar for sikkerheten

Jernbanevirksomheten skal sikre at kjøretøyene til enhver tid er i en slik stand at det legges til rette for sikker drift av jernbanesystemet. Kjøretøy skal ha en teknisk og driftsmessig tilstand som gjør at virksomheten er innenfor akseptabel risiko.

Kjøretøytype skal sikkert integreres i sikkerhetsstyringssystemet. Strekningskompatibilitet mellom kjøretøy og infrastruktur skal vurderes og dokumenteres i sikkerhetsstyringssystemet.

§ 5. Teknisk dokumentasjon

Jernbanevirksomheten skal ha teknisk dokumentasjon som beskriver de forutsetninger og begrensninger som er knyttet til kjøretøyets utforming. Dokumentasjonen skal kunne bekrefte at systemer, deler og komponenter er i samsvar med de nasjonale og internasjonale standarder som er lagt til grunn for konstruksjon og bruk av kjøretøyet. Disse forutsetningene og begrensningene skal legges til grunn for prosedyrer for drift og vedlikehold av kjøretøyet.

Den virksomhet som eier kjøretøy er ansvarlig for å holde oppdatert dokumentasjon, herunder vedlikeholdsdokumentasjon og operasjonelle betingelser av sikkerhetsmessig betydning for kjøretøyet. Den som leier, leaser, låner eller på annen måte disponerer kjøretøy plikter å følge anvisningene i denne dokumentasjonen samt å bidra til oppdatering av dokumentasjonen. Endringer av operasjonelle krav og vedlikeholdsdokumentasjon for kjøretøyet skal dokumenteres med risikoanalyse, risikovurdering og betingelser for sikker bruk.

Annet ledd gjelder ikke godsvogner.

§ 6. Register og merking

Jernbanevirksomheten skal ha et register over alle kjøretøy som virksomheten bruker. Registeret skal identifisere kjøretøy individuelt. Krav til register gjelder ikke kjøretøy som utelukkende benyttes på anleggsområde.

Kjøretøyet skal være registrert i henhold til krav som følger av forskrift om nasjonalt kjøretøyregister for det nasjonale jernbanenettet. Innehaver plikter å oppdatere opplysningene i det felleseuropeiske kjøretøyregisteret (ECVVR).

Kjøretøy skal være identitetsmerket i henhold til samtrafikkforskriften, samt teknisk og bruksmessig merket i henhold til TSI-krav.

Annet og tredje ledd gjelder ikke kjøretøy nevnt i § 10 som ikke skal kjøre som tog eller skift.

§ 7. Drift, kontroll og vedlikehold av kjøretøy

Jernbanevirksomheten skal drifte og vedlikeholde kjøretøyene i henhold til nasjonale og internasjonale standarder.

Jernbanevirksomheten skal føre kontroll med kjøretøy. Jernbaneforetaket skal identifisere sikkerhetskritiske systemer, deler og komponenter og fastsette sikkerhetsmessige minimumskrav for disse.

Jernbanevirksomheten skal ha ansvaret for at kjøretøyet blir vedlikeholdt. Vedlikeholdet skal sikre at ingen sikkerhetskritiske systemer, deler eller komponenter forringes så mye at det fører til funksjonssvikt. Blant annet skal sikkerhetsmessige slitasjegrenser for slitasjeutsatte deler være angitt, og terminer for vedlikehold og utskifting for alle sikkerhetskritiske

komponenter skal være angitt. Jernbaneforetaket skal ha kontroll på og dokumentere utført vedlikehold.

Dersom den som leier, leaser, låner eller på andre måter disponerer kjøretøy ser behov for å gjøre endringer på materiell av sikkerhetsmessige årsaker kan slik endring gjennomføres med mindre eier har saklig grunn til å nekte.

Bestemmelsens fjerde ledd gjelder ikke godsvogner.

Krav til kjøretøy

§ 8. *Vilkår for tillatelse til ibruktaking av kjøretøy*

For å få tillatelse til ibruktaking etter samtrafikkforskriften kapittel V må kjøretøy oppfylle kravene i en relevant TSI og nasjonale tekniske krav i vedlegget så lenge en tilsvarende grunnleggende parameter ikke er beskrevet i TSlen. Dette gjelder ikke kjøretøy nevnt i § 10 som ikke skal kjøre som tog eller skift.

§ 9. *Bruk av standarder*

Kjøretøy skal prosjekteres, konstrueres, testes, oppgraderes og fornyes i henhold til relevante TSI-er og anerkjente, tidsmessige standarder. Der det ikke er oppgitt noe annet i forskriften her er det den siste versjonen av standarden som gjelder.

For alle nye kjøretøy eller ved vesentlige oppgraderinger av kjøretøy skal prosessstandard EN 50126 følges.

Der et grunnleggende krav kan oppfylles ved bruk av andre standarder enn det som fremgår av vedlegget må bruken av disse standardene vurderes teknisk og sikkerhetsmessig, og vurderingen skal dokumenteres.

Avvik fra standarder skal vurderes teknisk og sikkerhetsmessig, og vurderingen skal dokumenteres.

§ 10. *Krav til visse kategorier kjøretøy*

Kjøretøy som er i henhold til standardene EN 14033, EN 15746, EN 15954, EN 15955 eller EN 13977 anses å oppfylle de grunnleggende kravene. Hvis slike kjøretøy skal kjøres som tog eller skift, må likevel kravene til trekraftkjøretøy i vedlegget til forskriften her være oppfylt.

Tillatelsesprosessen

§ 11. *Tillatelse til ibruktaking og endringer av kjøretøy*

Kjøretøy må ha tillatelse til ibruktaking i henhold til samtrafikkforskriften kapittel V.

Før kjøretøy nevnt i § 10 tas i bruk skal Statens jernbanetilsyn gi tillatelse til ibruktaking i henhold til denne forskrift. For kjøretøy som skal kjøres som tog eller skift gjelder likevel første ledd.

Tillatelse til å ta i bruk kjøretøy gis ved første gangs ibruktaking i Norge.

Ved senere endringer og oppgradering av kjøretøy skal dette skje i henhold til § 18 i samtrafikkforskriften. § 13 og § 14 gjelder tilsvarende for ny tillatelse til å ta endret kjøretøy i bruk.

§ 12. Tillatelse til transport og testkjøring på det nasjonale jernbanenettet

Transport eller testkjøring på det nasjonale jernbanenettet før ibruktaking krever egen tillatelse fra Statens jernbanetilsyn. § 14 og § 15 gjelder tilsvarende for søknad om tillatelse etter denne bestemmelsen så langt det passer.

Det må sendes transportplan med risikovurderinger til Statens jernbanetilsyn i forbindelse med søknad om transport.

Det må sendes testplan med risikovurderinger til Statens jernbanetilsyn i forbindelse med søknad om tillatelse til testkjøring. Testplanen skal gi oversikt over alle nødvendige og planlagte tester som planlegges gjennomført for å vise at kjøretøyet har de forutsatte sikkerhetsmessige og operasjonelle egenskapene. Resultatet fra tester skal oversendes Statens jernbanetilsyn. Koblingen mellom den enkelte test og gjennomførte risikovurderinger må fremgå av søknaden.

§ 13. Melding om anskaffelse og endring av kjøretøy

Det skal sendes melding om planene for å endre eller anskaffe et nytt kjøretøy eller et kjøretøy som er i bruk i en annen EØS-stat på et så tidlig tidspunkt som mulig. Denne meldingen skal minst inneholde:

- a) navn på kontaktperson,
- b) planlagt fremdrift i anskaffelsesprosessen,
- c) beskrivelse av kjøretøyet (systembeskrivelse),
- d) plan over sikkerhetsaktiviteter som skal gjennomføres i forbindelse med anskaffelsen (sikkerhetsplan),
- e) oversikt over TSler og/eller standarder som kreves i forbindelse med anskaffelsen, og
- f) risikovurderinger i samsvar med prinsippene i den felles sikkerhetsmetoden som er benyttet som underlag ved vurdering av løsning.

Melding kan utelates i følgende tilfeller:

- a) i forbindelse med søknad om tillatelse til ibruktaking av kjøretøy nevnt i § 10 som ikke skal kjøre som tog eller skift
- b) i forbindelse med søknad om tillatelse etter § 12
- c) i forbindelse med søknad om tillatelse etter § 16.

§ 14. Søknad om første tillatelse til å ta i bruk kjøretøy og ny tillatelse etter endring

Ved søknader om tillatelse etter samtrafikkforskriften § 20 og § 25 for kjøretøy som ikke har tillatelse til ibruktaking fra før, skal blant annet følgende dokumentasjon vedlegges søknaden:

- a) EF-verifiseringserklæring med tilhørende dokumentasjon for de delsystemene i kjøretøyet som er omfattet av TSI-er,
- b) verifiseringserklæring med tilhørende dokumentasjon for samsvar med de relevante nasjonale tekniske krav (vedlegg I)
- d) sikkerhetsvurderingsrapport som bekrefter sikker integrering av kjøretøyets relevante delsystemer i henhold til den felles sikkerhetsmetoden for risikovurderinger,
- e) sikkerhetsvurderingsrapport som bekrefter sikker integrering mellom kjøretøyet og det norske jernbanesystemet i henhold til den felles sikkerhetsmetoden for risikovurderinger.

§ 15. Søknad om ytterligere tillatelse til å ta i bruk kjøretøy

Ved søknader om tillatelse til ibruktaking i Norge av kjøretøy som allerede har tillatelse fra annen EØS-stat, skal blant annet følgende dokumentasjon vedlegges:

- a) Dokumentasjon på at kjøretøyet har tillatelse til ibruktaking i en annen EØS-stat, og eventuelle vilkår for denne tillatelsen,
- b) kopi av EF-verifiseringserklæring med tilhørende dokumentasjon for de delsystemene i kjøretøyet som er omfattet av TSI-er
- c) verifiseringserklæring med tilhørende dokumentasjon for samsvar med de relevante nasjonale tekniske krav (vedlegg I)
- d) Verifiseringserklæring på utført vedlikehold og endringshistorikk
- e) sikkerhetsvurderingsrapport som bekrefter sikker integrering mellom kjøretøyet og det norske jernbanesystemet i henhold til den felles sikkerhetsmetoden for risikovurderinger.

§ 16. Søknad om tillatelse til å ta i bruk kjøretøy i samsvar med en tillatt type

Ved søknad om tillatelse til ibruktaking av et kjøretøy som er i samsvar med en kjøretøytype som allerede har tillatelse til ibruktaking i Norge, er det tilstrekkelig at en typesamsvarserklæring i henhold til forskrift ~~av 15.02.2012 nr. 148~~ om typesamsvarserklæring vedlegges søknaden.

Hvis forutsetningene for å gi den opprinnelige tillatelsen har blitt endret, skal fremgangsmåten i samtrafikkforskriften § 28 tredje ledd følges.

§ 17. Søknad om å ta i bruk visse kategorier kjøretøy

Ved søknad om tillatelse til ibruktaking av kjøretøy nevnt i § 10, må blant annet følgende dokumentasjon vedlegges søknaden:

a) Navn på kontaktperson

b) beskrivelse av kjøretøyet (systembeskrivelse)

c) oversikt over relevante standarder som kjøretøyet er bygget etter, samt eventuelle avvik fra disse standardene

d) sikkerhetsvurderingsrapport som bekrefter sikker integrering mellom kjøretøyet og det norske jernbanesystemet. Hvis slike kjøretøy skal kjøres som tog eller skift skal sikkerhetsvurderingsrapporten utføres i henhold til den felles sikkerhetsmetoden for risikovurderingene) dokumentasjon på at standarden nevnt i § 10 og de relevante kravene i vedlegget til denne forskriften er oppfylt.

§ 18. Assessor og andre uavhengige parter

Statens jernbanetilsyn kan for å vurdere samsvar med kravene i vedlegget til forskriften her kreve at det benyttes assessor i anskaffelsesprosjektene, og at Statens jernbanetilsyn har direkte kontakt med vedkommende.

Assessor utpekt på bakgrunn av denne bestemmelse eller som følge av krav i EN 50126 skal aksepteres av Statens jernbanetilsyn. Ved vurderingen av om aksept kan gis, legges det blant annet vekt på uavhengighet og kompetanse, samt assessors arbeidsplan.

Statens jernbanetilsyn kan for å vurdere samsvar med kravene i vedlegget til forskriften her også kreve at det benyttes andre uavhengige parter i tillegg til eller i stedet for assessor til verifiseringer, granskninger m.m.

Enhet med ansvar for vedlikehold

§ 19. Enhet med ansvar for vedlikehold

Før kjøretøy tas i bruk på jernbanenettet, skal de ha fått en tilordnet en enhet med ansvar for vedlikehold. Denne enheten skal registreres i kjøretøyregisteret i henhold til samtrafikkforskriften § 32 annet ledd.

§ 20. Oppgaver for enhet med ansvar for vedlikehold

Enhet med ansvar for vedlikehold skal sikre at kjøretøy opprettholder en sikker driftstilstand ved hjelp av et vedlikeholdssystem. Kjøretøy skal vedlikeholdes i henhold til vedlikeholdsdokumentasjonen for hvert enkelt kjøretøy og de gjeldende kravene til kjøretøy som følger av samtrafikkforskriften og forskriften her, herunder krav til vedlikehold i § 7.

Utpeking av enhet med ansvar for vedlikehold berører ikke jernbanevirksomhetens ansvar for sikker bruk av kjøretøy i henhold til §§ 4, 7 og jernbanelovgivningen for øvrig.

Enhet med ansvar for vedlikehold kan selv utføre vedlikeholdet, eller benytte vedlikeholdsverksteder i henhold til avtale.

Avsluttende bestemmelser

§ 21. Unntak

Statens jernbanetilsyn kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra kravene i forskriften her, herunder vedlegget. Unntak fra krav i TSI-ene kan bare gis i den grad det følger av samtrafikkforskriften § 8.

Statens jernbanetilsyn kan gi unntak fra kravene til å identifisere enhet med ansvar for vedlikehold for veteran- eller museumskjøretøy som trafikkerer det nasjonale jernbanenettet, så lenge disse kjøretøyene er i henhold til jernbanelovgivningen for øvrig. Slike unntak kan gis for inntil fem år om gangen.

Unntak som nevnt i annet ledd kan gis i forbindelse med registrering av kjøretøy etter samtrafikkforskriften § 32 eller ved utstedelse av sikkerhetssertifikat til jernbaneforetak eller sikkerhetsgodkjenning til infrastrukturforvalter etter jernbaneforskriften kapittel 6 eller 7.

Unntak etter annet ledd skal nevnes og begrunnes i den årlige sikkerhetsrapporten som Statens jernbanetilsyn skal utarbeide etter jernbaneforskriften § 9-3 annet ledd. Hvis det viser seg at det foreligger en uforholdsmessig sikkerhetsrisiko på jernbanesystemet skal Det europeiske jernbanebyrået umiddelbart underrette EU-kommisjonen og EFTAs overvåkingsorgan. EFTAs overvåkingsorgan skal ta kontakt med de involverte partene og, der dette er hensiktsmessig, anmode Statens jernbanetilsyn om å gjøre om unntaket.

§ 22. Ikrafttredelse og endring i andre forskrifter

Forskriften trer i kraft 01.06.201. Fra samme dato gjøres følgende endringer i andre forskrifter:

- *Forskrift om nasjonale tekniske krav m.m. for jernbaneinfrastruktur på det nasjonale jernbanenettet (jernbaneinfrastrukturforskriften) kapittel IV. Spesielle bestemmelser om STM-enhet oppheves.*

Unntak som er gitt med hjemmel i forskrift 19. desember 2005 nr. 1621 om krav til jernbaneforetak på det nasjonale jernbanenettet (sikkerhetsforskriften) gjelder videre så langt unntaket rekker.